

LIVSMEDELSMINISTERIET.

HELSINGFORS,

den 14 december 1918.

Till livsmedelsnämnderna.

Cirkulär n:o 36.

För underlättande av kontrollen över handhavandet av livsmedelsnämndernas penningangelägenheter har Livsmedels ministeriet beslutit, att de livsmedelsnämnder, vilka hittills icke infört systematisk bokföring, böra från och med den 1 instundande januari ordna sin bokföring sålunda, att åtminstone följande böcker komma till användning:

- 1) amerikansk journal (dagbok);
- 2) reskontra;
- 3) lager -eller varubok;
- 4) inventariebok.

Journalen bör innehålla minst följande konti:

- 1) kassakonto;
- 2) varukonto;
- 3) personkonto;
- 4) omkostnadskonto;
- 5) vinst- och förlustkonto.

Kassakontot börjar med saldot från föregående månad (år) och fortsättes med antecknande av dagliga inkomster och utgifter, vilka samtidigt införas jämväl i det konto, varifrån inkomsterna erhållas eller till vilket utgifterna höra, med beaktande av, att vad som kommer på kassakontots debetsida, det bör införas å det andra kontots kreditsida och tvärtom. I debet på varukonto antecknas först varuförrådets värde samt alla anskaffningskostnaderna, vilka samtidigt böra antecknas i kassakonto på kreditsida. Likaledes antecknas däri alla köp på skuld, vilka samtidigt införas å personkontots kreditsida. Samma belopp antecknas i reskontra å kreditsidan i den persons konto, av vilken köpet skett. För att vid kontroll och eljes i fall av behov kunna snabbt återfinna posten, antecknas reskontrans paginanummer i dagboken; likaså antecknas dagbokens sidonummer i reskontra. Då sedan likvid sker, antecknas den å kassa-

kontots kreditsida och personkontots debetsida och samtidigt å debetsidan i emottagarens konto i reskontra, varvid sidornas nummer åter böra antecknas (vikten av sidonumrens antecknande inses, då man betänker, att i dagboken under årets lopp gjorts talrika anteckningar och att därifrån persons post snabbt skall kunna framletas). Alldeles på samma sätt som reskontran behandlas varuboken med konto för varje varuslag och antecknas på motsvarande sätt å de skilda varuslagens debet- eller kreditsida beroende därpå, huruvida det i dagboken är infört å varukontots debet- eller kreditsida.

För att rätt förstå varubokens och reskontras betydelse, bör man märka, att deras uppgift är att i detalj utreda något varuslags eller någon persons specialkonto i böckerna, då däremot ur dagboken framgår deras motsvarande sammanlagda belopp. Om man vill taga reda på, huruvida reskontra och varuboken äro riktigt förda, verkställes kontroll, som sker sålunda, att alla debetsidor så väl i varuboken som i reskontran nedsummeras och likaså kreditsidorna, varvid, ifall slutsummorna överensstämma med motsvarande kontis slutsummor i dagboken, bokföringen med all sannolikhet är riktig. Likväl är den möjligheten för handen, att i reskontra eller varuboken har antecknats på orätt konto. Detta fel kan genom denna kontroll icke påvisas, utan kan det efteråt konstateras genom att jämföra med vederbörande persons egen bokföring eller att jämföra de olika varukontonas resultat sinsemellan. Smärre fel i varukontot komma måhända ej ens härigenom till synes och fördenskull bör vid antecknandet av posterna den största noggrannhet iakttagas. I detta sammanhang torde det vara skäl att erinra, att dagboken vid varje sidas slut bör kontrolleras genom att nedsummera alla kolumnerna och addera debetkolumnernas slutsummor och på samma sätt kreditkolumnerna varvid bör iakttagas, att slutsummorna böra vara lika stora eller, om i bokföringen tillämpats sådant förfarande, att från föregående månadens poster endast kassasaldot införts, skillnaden mellan debet- och kreditsidornas slutsummor utgöres just av det vid månadens början förefintliga kassasaldot.

I dagboken finnes vidare en kolumn för omkostnadskonto. Här antecknas alla sådana utgifter, vilka icke uppstå av varuanskaffning, såsom medlemmarnas i livsmedelsnämnden arvoden, bokförings- och korrespondensutensilier, reseräkningar samt sådana utgifter för varuanskaffning, vilka icke kunna sägas hava utbetalats för något visst varuslag, såsom t. ex. annonseringskostnader för varuanskaffning i allmänhet. Å omkostnadskontots kreditsida antecknas eventuella förmedlingsarvoden, inkomster

från telefon m. m. Huru kolumnen för vinst- och förlustkontot användes, förklaras längre fram.

Den tomta kolumnen kan användas t. ex. för bankkonto, om sådant finnes (bankkontot kan även behandlas i personkontot och reskontra), eller för något annat eventuellt uppkommande specialkonto.

På tal om kontrollen nämndes redan, att i bokföringen tvänne olika förfaringsätt kunna tillämpas vid övergång från en månad till en annan. Beloppen för den föregående och de föregående månaderna kunna nämligen antingen överföras i sin helhet till följande månad, då summorna i de skilda kolumnerna angiva beloppen för hela året ända hittills, eller ock kan varje månad avslutas skilt för sig och endast kassasaldot överföres till följande månad. Det förra sättet kan lämpligast anlitas, om omsättningen icke är vidare stor, då således summorna under årets lopp icke bliva anmärkningsvärt stora. Det senare förfarandet är skäl att tillämpa då slutsumorna för de skilda månaderna äro stora, ty vid behandlingen av större tal uppkomma lättare fel. Detta sistnämnda förfaringsätt är följande:

Månadens t. ex. januari månads slutsummor införes under resp. konti, förutsatt, att saldona från föregående år ingå i summorna. Härefter uträknas kassasaldot för februari och inskrives å debetsidan för februari-månads kassakonto och antecknas posterna liksom förut.

Då februari månad avslutats sammanräknas åter alla konti och det i februari månads början å creditsidan antecknade kassasaldot avdrages från slutsumman å kassakontots debetsida. Under den sålunda erhållna resten och de övriga kolumnernas slutsummor antecknas motsvarande kolumners slutsummor för januari månad och adderas, varvid summorna utvisa totalbeloppen för januari—februari. Februari månads kassasaldo, som räknas sålunda, att från totalsumman å kassakontots debetsida för februari subtraheras kassakontots creditsida för samma månad, införes å debetsidan för mars månads kassakonto och fortsättes åter som förut. Marsmånad avslutas på samma sätt som februari och lägges därtill slutsummorna för januari—februari, erhållas, slutsummorna för januari—mars varefter övergår till april genom anteckning i dess början av saldot för mars o. s. v. Då man kommit till slutet av december, erhållas sålunda slutsummorna för hela året. Nu bör även resultatet av hela årets omsättning utredas. Detta sker med tillhjälp av inventariet, d. v. s. förteckning över förmögenhetsdelar, vari införes den kontanta kassabehållningen den 31 december, fordringar hos de olika personerna enligt reskontron, varorna i verkliga mängder och till faktiska värden, icke såsom de framgå ur varuboken, ty möj-

liga viktförluster o. s. v. böra vid inventeringen tagas i betraktande. Vid varans värdering i inventariet bör observeras, att varan åsättes endast det pris till vilket den jämte omkostnader stigit. Då förteckning öfver tillgångarna uppgjorts, avdragas därifrån nämndens eventuella skulder enligt reskontra; till skulder höra själfallet även av kommunen erhållna penningemedel. Äro nämndens tillgångar härvid större än skulderna, har rörelsen medfört vinst; är det däremot tvärtom, föreligger förlust. För att kontrollera resultatet är det skäl att uppgöra vinst- och förlustkonto, som sker på följande sätt:

Då varulagret inventerats och prissatts och dess penningvärde uträknats, avdrages den sålunda erhållna summan från varukontots debetsida (från varukontots totalbelopp under året), varvid återstoden utvisar den försålda mängdens självkostnadspris; varukontots kreditsida utvisar, vad försäljningen inbringat, skillnaden betecknar vinst, om mera erhållits än vad som utbetalats; i motsatt fall har förlust uppkommit.

Har försäljningen givit vinst, antecknas detta belopp å vinst- och förlustkontots kreditsida och samtidigt jämväl å varukontots debetsida. Skillnaden mellan omkostnadskontots debet- och kreditsida (om på kreditsidan något införts) antecknas å vinst- och förlustkontots debetsida och samtidigt å omkostnadskontots kreditsida. Likaså införas å vinst- och förlustkontots debetsida de tillgodohavande, som eventuellt skola avskrivas, och antecknas beloppet samtidigt å personkontots kreditsida. Skillnaden mellan vinst- och förlustkontots olika sidor är då ren vinst eller förlust, som bör överensstämma med den av inventariet utvisade vinsten eller förlusten.

Slutligen antecknas ytterligare tillgångarna å kreditsidan för deras skilda konti och skulderna å personkontots debetsida. Den rena vinsten införes då å vinst- och förlustkontots debetsida och förlusten å vinst- och förlustkontots kreditsida. Genom addition av de olika kontis debet och kredit skilt för sig erhållas lika stora slutsummor för varje konto.

I reskontran antecknas debetsaldot vid årets slut å kontots kreditsida och kreditsaldot å debetsidan, varvid debet- och kreditsidornas slutsummor böra vara lika stora. Det vid årets slut förefintliga saldot öfverföres på nytt konto till följande år, tillgodohavandet på debetsidan och skulden på kreditsidan. I varuboken antecknas även saldona å kontots kreditsida, varvid skillnaden mellan de olika sidornas slutsummor är vinst, om kreditsidan blir större eller förlust i fall debetsidan blir större. Skillnaden mellan vinsterna och förlusterna kommer då att vara densamma som

varukontots totalvinst eller -förlust, såsom ovan förklarats. De olika varukontis saldon transporteras till nya konti för följande år liksom ock personkontis saldon i reskontra.

Bokföringen bör ordnas och handhavas sålunda att bokslutet är färdigt i god tid för att jämte kommunens övriga bokföring överlämnas till granskning av kommunens revisorer.

K. J. M. Collan.

Juho Someri.

